

হজ্জ সংক্ষিপ্ত পদ্ধতি

شركاء التنفيذ :

المحتوى الإسلامي

رواد الترجم

بيان الإسلام

دار الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص

Tel : +966 50 244 7000

@ info@islamiccontent.org

📍 Riyadh 13245-2836

🌐 www.islamiccontent.org

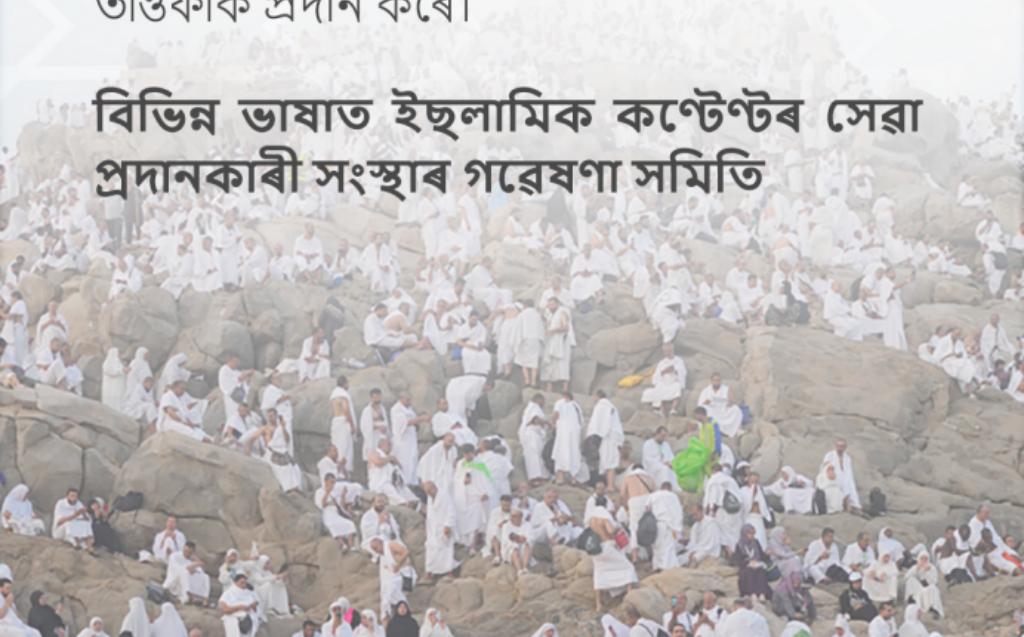
সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা বিশ্বজগতৰ প্ৰতিপালক আল্লাহৰ বাবে, দৰ্বাদ আৰু ছালাম বৰ্ষিত হওক আমাৰ প্ৰিয় নবী মুহাম্মদৰ ওপৰত, আৰু তেখেতৰ পৰিয়ালবৰ্গ, লগতে তেখেতৰ সকলো চাহাবাৰ ওপৰত।

তাৰ পিছতঃ

এইখন হৈছে হজ্জৰ বিৱৰণ সম্পর্কীয় এটি সংক্ষিপ্ত পুস্তিকা। আমি ইয়াত হাজীসকলৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় অধিকাংশ বিষয় দাঙি ধৰাৰ চেষ্টা কৰিছোঁ।

মহান আল্লাহৰ ওচৰত দুআ কৰোঁ, তেওঁ যেন ইয়াক তেওঁৰ সন্তুষ্টিৰ বাবে গ্ৰহণ কৰে আৰু ইয়াৰ মাধ্যমত সকলো মুছলিমকে উপকৃত হোৱাৰ তাৎফীক প্ৰদান কৰোঁ।

বিভিন্ন ভাষাত ইছলামিক কণ্টেণ্টৰ সেৱা প্ৰদানকাৰী সংস্থাৰ গৱেষণা সমিতি

প্রথমঃ ইবাদত কৃত হোরাৰ চৰ্তসমূহ

আল্লাহর ওচৰত ইবাদত কৰুল হ'বলৈ দুটা চৰ্ত অত্যন্ত জৰুৰী।

১ ইখলাচঃ

অর্থাৎ নিৰ্ভেজালভাৱে একমাত্ৰ আল্লাহৰ সন্তুষ্টি অৰ্জনৰ উদ্দেশ্যে
আৰু আখিবাৰতৰ বাবে ইবাদত কৰিব লাগিব। যেনে- **মহান**
আল্লাহৰে কৈছেঃ

"وَمَا أَمْرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لِهِ الدِّينَ حَنَفَاءَ"

{ আৰু সিহঁতক কেৱল এই নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল যে, সিহঁতে যেন
আল্লাহৰ ইবাদত কৰে তেওঁৰ বাবেই যেন দ্বীনক একনিষ্ঠ কৰে।}

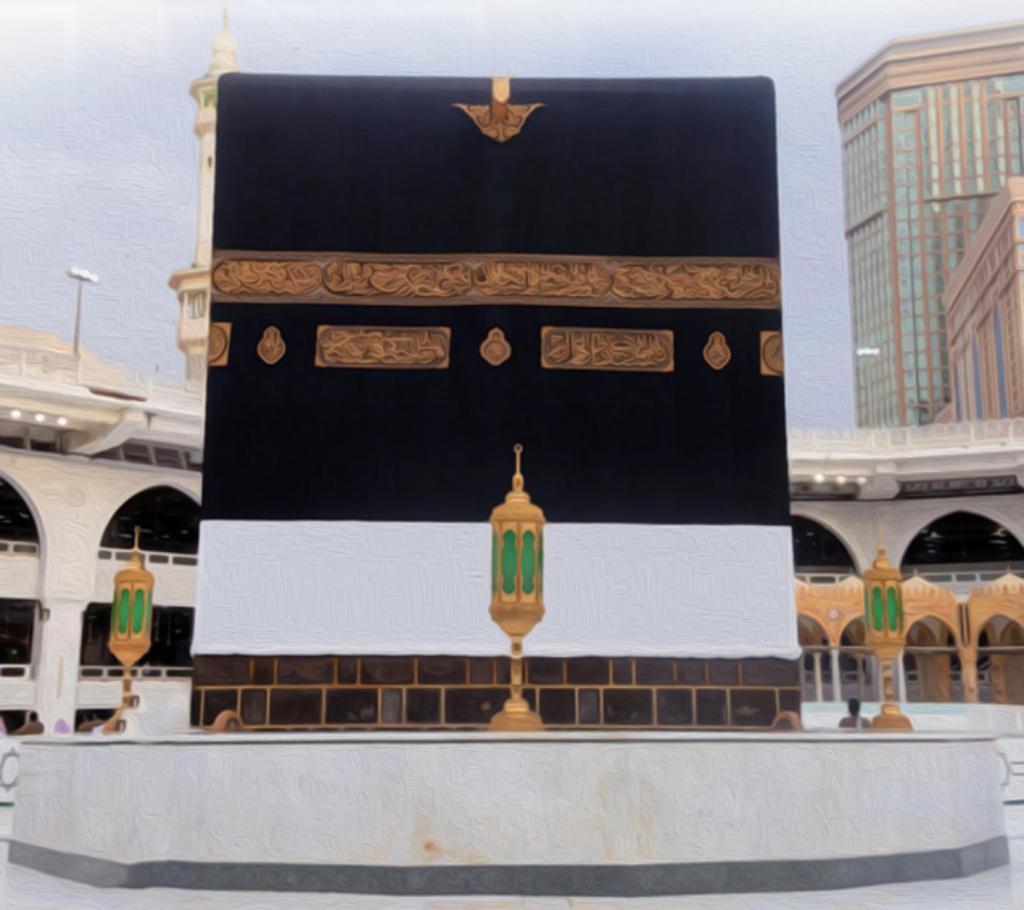
নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছেঃ "সকলো কাম (ৰ প্ৰাপ্য)
হ'ব নিয়ত অনুযায়ী, আৰু মানুহে তাৰ নিয়ত অনুযায়ীয়ে প্ৰতিফল
লাভ কৰিব।" (বুখাৰীঃ ১, আৰু মুছলিমঃ ১৯০৭)

২ দ্বিতীয় চৰ্তটো হৈছে, ইবাদত পালনৰ ক্ষেত্ৰত কথা আৰু কৰ্মত নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামৰ অনুসৰণ কৰিব লাগিব।

তেখেত চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছেঃ যিয়ে আমাৰ
দ্বীনৰ মাজত এনে কোনো নতুন বিষয় সংযুক্ত কৰিব যিটো
ইয়াৰ অংশ নহয়, সেইটো প্ৰত্যাখ্যাত। (অর্থাৎ সেইটো
গ্ৰহণযোগ্য নহয়)। (বুখাৰীঃ ২৬৯৭, আৰু মুছলিমঃ ১৭১৮)
মুছলিমৰ ১৭১৮ নং বৰ্ণনাত আছে যে, "যিয়ে এনেকুৱা কোনো
আমল কৰিছে, যিটো আমাৰ চৰীয়তত নাই, সেইটো
প্ৰত্যাখ্যাত।"

1- অর্থাৎ আল্লাহৰ অভিমুখী হৈ আৰু তেওঁৰ ইবাদতত নিবেদিত থাকি, লগতে সকলো বন্ধুৰ
পৰা বিমুখ হৈ একনিষ্ঠভাৱে ইবাদত কৰিব লাগিব।

হজ্জ সংক্ষিপ্ত পদ্ধতি

প্রথমঃ মীকাতৰ বিধান

1 میکات کोरا هय سےইবোৰ স্থানক, যিবোৰ স্থানক নবী চাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে হজ্জ বা ওমরাহ পালনৰ ইচ্ছা পোষণকাৰী ব্যক্তিৰ বাবে এহৰাম পৰিধানৰ ঠাই হিচাপে নিৰ্ধাৰণ কৰিছে।

2 যিয়ে হজ্জ বা ওমরাব নিয়ত কৰি এই মীকাতসমূহৰ যিকোনো এটা মীকাত অতিক্ৰম কৰিব বিচাৰিব, তাৰ বাবে সেই স্থানত এহৰাম পৰিধান কৰাটো অনিবার্য। এহৰাম পৰিধান নকৰাকৈ মীকাত অতিক্ৰম কৰা বৈধ নহয়।

3 যিয়ে এই মীকাতসমূহৰ তুলনাত মক্কাৰ নিকটৰত্তী ঠাইত থাকে, তেওঁৰ মীকাত হৈছে নিজৰ অৱস্থানস্থল। তেওঁ সেই স্থানৰ পৰাই হজ্জ আৰু ওমরাব এহৰাম পৰিধান কৰি নিয়ত কৰিব পাৰিব।

4 মক্কাৰ বাসিন্দাসকলে আৰু তাত অৱস্থান কৰা লোকসকলে হজ্জৰ বাবে মক্কাৰ পৰাই এহৰাম পৰিধান কৰিব। কিন্তু ওমরাব বাবে তেওঁলোকে পৱিত্ৰ সীমাৰ বাহিৰলৈ যাব লাগিব, যেনে- তানসৈম বা তেনেকুৱা স্থানলৈ গৈ এহৰাম পৰিধান কৰি আহিব লাগিব।

5 যদি কোনোবাই বিমানযোগে আহে, তেন্তে তেওঁ মীকাত পোৱাৰ আগতেই এহৰাম পৰিধান কৰা উচিত। গতিকে তেওঁ মীকাতত উপনীত হোৱাৰ আগতেই এহৰাম পৰিধান কৰি প্ৰস্তুত হৈ থাকিব লাগে। মীকাতত উপনীত হৈ কেৱল নিয়ত কৰিব, বিমানবন্দৰত বিমান অৱতৰণ কৰালৈকে বিলম্ব কৰাটো বৈধ নহয়। বিমান দ্রুতগতিত চলাৰ কাৰণে মীকাত পাৰ হোৱাৰ আশংকাত, সাৱধানতাৰ্বশতঃ মীকাতত উপনীত হোৱাৰ আগতেই তালিবিয়া পাঠ কৰাৰ অনুমতি আছে।

দ্বিতীয়ঃ হজ্জৰ প্রকারভেদ আৰু বিধি-বিধান

হজ্জ তিনি প্রকারঃ তামাত্তু, ইফৰাদ আরু ক্রিবান।

1

যদি কোনোবাই হাদী লগতলৈ নাহে তেন্তে তাৰ বাবে এইবোৰৰ মাজত সবাতোকৈ উন্নম হৈছে তামাততু হজ্জ। তামাততু হজ্জৰ নিয়ম হৈছে, হজ্জৰ মাহবোৰত হাজীয়ে প্রথমে ওমৰাৰ নিয়ত কৰি এহৰাম বান্ধিব, ইয়াৰ পিছত ওমৰাৰ তাৱাফ আৰু ছায়ী কৰি ওমৰাহ সম্পন্ন কৰি হালাল হৈ যাব। ইয়াৰ পিছত সেই বছৰতে পুনৰ হজ্জৰ বাবে এহৰাম পৰিধান কৰিব।

2

হজ্জে ইফৰাদ হৈছেঃ কেৱল মাত্ৰ হজ্জৰ বাবে এহৰাম বান্ধি লোৱা। মক্কাত উপস্থিত হোৱাৰ পিছত তেওঁৰ বাবে ছুন্নত হৈছে প্রথমে তাৱাফে কুদূম কৰা, ইয়াৰ পিছত হজ্জৰ ছায়ী কৰা। কিন্তু তেওঁ চুলি চুটি কৰিব নোৱাৰিব বা মুণ্ডন কৰিব নোৱাৰিব। লগতে এহৰামৰ পৰা হালালো হ'ব নোৱাৰিব। বৰং এহৰাম অৱস্থাতেই থাকিব লাগিব। অৱশ্যেত টৈদৰ দিনা জামাবাহ আকাবাত শিল নিক্ষেপ কৰাৰ পিছত হালাল হ'ব। আনহাতে যদি হজ্জৰ ছায়ী হজ্জৰ তাৱাফৰ পিছলৈকে পলম কৰে, তথাপিও কোনো অসুবিধা নাই।

3

হজ্জে কিৰান হৈছেঃ হজ্জ আৰু ওমৰাৰ একেলগে নিয়ত কৰি এহৰাম পৰিধান কৰা। তেওঁ এই বুলি নিয়ত কৰিবঃ

(لِبِكَ اللَّهُمَّ عُمْرَةٌ وَحْدَأْ)

লাকাইকা আল্লাহমা ওমৰাতান অহাজ্জান।

কিৰান হজ্জ আদায়কাৰীৰ আমল ইফৰাদ হজ্জ আদায়কাৰীৰ দৰেই। কিন্তু কিৰান হজ্জকাৰীয়ে হাদী বা কুৰবানী কৰাটো আৱশ্যক। আনহাতে ইফৰাদ হজ্জকাৰীৰ বাবে হাদী আৱশ্যক নহয়।

তৃতীয়: এহৰামৰ পদ্ধতি আৰু বিধান

এহৰাম পৰিধান কৰিব বিচৰা ব্যক্তিয়ে নিম্নলিখিত বিষয়বোৰ পালন কৰিব লাগে:

- ১** গোছল কৰা। নাৰী পুৰুষ উভয়ৰে বাবে এই সময়ছোৱাত
গোছল কৰাটো ছুন্নতে মুআক্কাদা (গুৰুত্বপূৰ্ণ ছুন্নত),
আনকি মাহেকীয়া বা প্ৰসৱিত্ৰী অৱস্থাত থকা মহিলায়ো
গোছল কৰিব লাগে।
- ২** উত্তম সুগন্ধি ব্যৱহাৰ কৰা, সেয়া সুগন্ধিমূলক তেল
হওক বা ওদ আতৰ আদি, এইবোৰ মূৰ আৰু দাঢ়িত
লগোৱা উচিত। এহৰাম পৰিধান কৰাৰ পাছতো যদি সেই
সুগন্ধি থাকে তথাপিও কোনো অসুবিধা নাই। কিন্তু সুগন্ধি
থকা কোনো আতৰেই ব্যৱহাৰ কৰা নাৰীৰ বাবে বৈধ নহয়,
কাৰণ ইয়াৰ ফলত গায়েৰ-মাহৰাম পুৰুষে সুগন্ধি পাৰ
পাৰে।
- ৩** এহৰামৰ কাপোৰ পৰিধান কৰা। ইয়াৰ ভিতৰত আছে
চিলাই বিহীন লুঙ্গী আৰু এখন চাদৰ। ছুন্নাহ হৈছে যে, এই
কাপোৰ দুখন বগা আৰু পৰিষ্কৃত তথা নতুন হ'ব লাগে।
নাৰীসকলে সৌন্দৰ্য প্ৰকাশ নকৰাকৈ যিকোনো কাপোৰ
পৰিধান কৰিব পাৰে। কিন্তু এই সময়ছোৱাত নিকাব
(মুখৰ আবৰণ) আৰু হাত মোজা (গ্লাভচ) পৰিধান কৰা
উচিত নহয়। ইয়াৰ বাহিৰে বেলেগ উপায়ে নিজৰ
মুখমণ্ডল আৰু হাত পদ্ধত বাধিব।

4

নামাজৰ পিছত এহৰাম পৰিধান কৰিব লাগে, সেয়া ফৰজ নামাজ হওক বা নফল নামাজ। কিন্তু এইটো বাধ্যতামূলক নহয়।

যদি তেওঁ ওমৰাহ কৰিব বিচাৰে তেন্তে এই বুলি নিয়ত কৰিবঃ

(لِبِيكَ اللَّهُمَّ عُمْرَةٌ)

লাক্বাইকা আল্লাহুম্মা ওমৰাতান। অথবা যদি হজে ইফৰাদ কৰে তেন্তে এই বুলি নিয়ত কৰিবঃ

(لِبِيكَ اللَّهُمَّ حِجَّةٌ)

লাক্বাইকা আল্লাহুম্মা হাজ্জান। অথবা যদি হজে ক্ৰিবান কৰে

তেন্তে এই বুলি নিয়ত কৰিবঃ

(لِبِيكَ اللَّهُمَّ عُمْرَةٌ وَحِجَّةٌ)

লাক্বাইকা আল্লাহুম্মা ওমৰাতান অহাজ্জান।

যদি কোনো ব্যক্তিয়ে এহৰাম পৰিধান কৰাৰ সময়ত এই আশংকা কৰে যে, তেওঁ হজ্জ বা ওমৰাহ পালনত বাধাগ্ৰস্থ হোৱাৰ সন্তাৱনা আছে, তেন্তে তেওঁ এহৰাম পৰিধান কৰাৰ সময়ত চৰ্ত সাপেক্ষে এহৰাম পৰিধান কৰিব আৰু এইদৰে ক'ব: "....., অ ইন হাবাছানী হাবিছ, ফামাহালী হাইছু হাবাছতানী।" এই চৰ্ত অনুযায়ী এহৰাম পৰিধান কৰাৰ পিছত তেওঁ যদি কোনো বাধাৰ সন্মুখীন হয় তেন্তে সেই ঠাইতে তেওঁ এহৰাম খুলিব পাৰিব, ইয়াৰ ফলত তেওঁৰ কোনো অসুবিধা নহয়।

5

ইয়াৰ পিছত বেছি বেছি তালবিয়া পাঠ কৰিব: "লাক্বাইকা আল্লা-হুম্মা লাক্বাইক; লাক্বাইকা লা শ্বাৰিকা লাকা লাক্বাইক; ইমাল হামদা অন-নিমাতা, লাকা অল-মুক্ক, লা শ্বাৰিকা লাক।"²

2- যেতিয়া বান্দাই (لِبِيكَ) "লাক্বাইক" বুলি কৰঃ তেতিয়া ইয়াৰ অৰ্থ হয়, হে মোৰ প্ৰতিপালক! মই তোমাৰ আহন্ত বাবে বাবে সঁহাৰি দিণ্ঠ। অৰ্থাৎ বান্দা তাৰ প্ৰতিপালকৰ আনুগত্যত উপস্থিত হৈছে আৰু তেওঁৰ উপাসনাত অটুল আছে। "সকলো ধৰণৰ প্ৰশংসা, সকলো প্ৰকাৰ নিয়ামত আৰু বাজত্ব কেৱল তোমাৰেই"। (الحمد لله) : "হৈছে কোনো সন্তুৱ প্ৰশংসা পূৰ্ণাংগকপে মুহাৰত আৰু শ্ৰদ্ধা সহকাৰে প্ৰকাশ কৰা; যদি সেই প্ৰশংসা বাবে বাবে কৰা হয় তেন্তে সেইটোক আৰবী ভাষাত ছানা (فِي) বুলি কোৱা হয়। (النعمة) হৈছে, সেই খাইৰ অৰ্বকৃত যিটো আল্লাহে বান্দাসকলক প্ৰদান কৰে, পছন্দনীয় বস্তু লাভ কৰা আৰু অপছন্দনীয় বিষয় দূৰ হোৱাটো ইয়াৰ অন্তৰ্ভুক্ত। (الملاك) : "বাজত্ব" অৰ্থাৎ বাজত্ব একমাত্ৰ আল্লাহই হৈছে প্ৰকৃত মালিক। (الله) "তোমাৰ কোনো অংশীদাৰ নাই": অৰ্থাৎ আল্লাহৰ পূৰ্ণাংগ চিকাতৰ ভিতৰত কাৰো কোনো অংশীদাৰিত্ব নাই। সেয়া বাজত্বৰ ক্ষেত্ৰতে হওক বা সৃষ্টিৰ ক্ষেত্ৰত, নাইবা পৰিচালনা আৰু ইবাদতৰ ক্ষেত্ৰত, কোনো ক্ষেত্ৰতে তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই।

মাজমু' ফতোৱা অ বাছা-ইল শ্বাইখ আল-উচ্চাইমীন (২২/৯৬)-ৰ পৰা সংগৃহীত।

পুরুষসকলে উচ্চস্থানে তালবিয়া পাঠ করিব, এইদৰে পৰপুৰুষ নাথাকিলে নাৰীসকলে সশন্দে তালবিয়া পাঠ করিব। এহৰাম পৰিধান কৰা ব্যক্তিয়ে বেছি বেছি তালবিয়া পাঠ করিব লাগে, বিশেষকৈ সময় আৰু অৱস্থা পৰিবৰ্তনৰ সময়ত, যেনে- ওখ ঠাই আৰোহণ কৰাৰ সময়ত, ওপৰৰ পৰা তললৈ নমাৰ সময়ত, দিনে-ৰাতি সকলো সময়তে।

ওমৰাত এহৰাম পৰিধান কৰাৰ পিছৰ পৰা তাৰাফ আৰম্ভ নকৰালৈকে তালবিয়া পাঠ করিব লাগে। আনহাতে হজ্জত এহৰাম পৰিধান কৰাৰ পিছৰ পৰা ঈদৰ দিনা জামাৰাহ আকাবাত শিলগুটি দলিওৱা আৰম্ভ নকৰালৈকে।

6

এহৰাম অৱস্থাত মুহৰিম ব্যক্তিয়ে সেই সকলোবোৰ কাম বৰ্জন কৰিব লাগে, যিবোৰ এহৰাম পৰিধান কৰা অৱস্থাত কৰা নিষিদ্ধ, যেতিয়ালৈকে তেওঁ হালাল নহ'ব।

চতুর্থং ইহোমৰ নিষিদ্ধ বিষয়সমূহ

এহৰামৰ নিষিদ্ধ বিষয়সমূহ
হৈছেঃ

1

চুলি, মোচ আৰু শৰীৰৰ ঘিকোনো ঠাইৰ নোম খুৰোৱা বা
উঘালি পেলোৱা তথা কটা নিষেধ।

2

হাত ভৰিৰ নখ চুটি কৰা বা একেবাৰে উঠাই পেলোৱা
নিষেধ।

3

এনেকুৱা বস্তুৰে মূৰ ঢাকি ৰখা নিষেধ, যিটো মূৰৰ সৈতে
লাগি থাকে, যেনে- টুপি, পাণ্ডি, গুতৰা আদি। এইদৰে
মূৰৰ ওপৰত চাদৰ ৰখা, বা ৰুমাল নাইবা কম্বল অথবা
কার্টন আদি যিবোৰৰ দ্বাৰা সচৰাচৰ মানুহে মূৰ ঢাকি ৰাখে
। এইটো কেৱল পুৰুষসকলৰ বাবে নিষিদ্ধ, নাৰীসকলৰ
বাবে নহয়।

4

সচৰাচৰ পৰিধান কৰা কাপোৰ, যেনে- জুৰো, পায়জামা,
কামিচ, মোজা আৰু হাতমোজা আদি পিঙ্কা নিষিদ্ধ। এই
বিধানটো কেৱল পুৰুষসকলৰ বাবে। আনহাতে
নাৰীসকলৰ বাবে কেৱল নিৰ্দিষ্ট কেইটামান বস্তু নিষিদ্ধ,
যেনে-

নিকাব, মুখ ঢাকি ৰখা পর্দা বা লিছাম আদি পিঙ্কা নিষেধ।
কিন্তু পৰপুৰুষৰ সন্মুখত সামৰ্থ অনুযায়ী মুখ ঢকাৰ চেষ্টা
কৰিব। এই ক্ষেত্ৰত যিটো বস্তুৰে মুখমণ্ডল ঢাকিব, সেইটো
মুখমণ্ডলত স্পৰ্শ কৰিলেও কোনো অসুবিধা নাই। ইয়াৰ
বাহিৰে নাৰীসকলে মূৰত পত্রি বান্ধি লোৱাটো উচিত নহয়,
এই উদ্দেশ্যে যে, সেই পর্দা যাতে মুখমণ্ডলত স্পৰ্শ নকৰে
। কোৰআন হাদীছত এইটো কৰাৰ কোনো প্ৰমাণ নাই।

হাতমোজা পিঙ্কা নিষেধ, কিন্তু পৰপুৰুষৰ সন্মুখত হাত
ঢাকি ৰখা অনিবার্য। এইক্ষেত্ৰত হাত বোৰকাৰ আঁৰত
সোমোৱাই ল'ব পাৰে।

5

শৰীৰত বা এহৰামৰ কাপোৰত সুগন্ধি ব্যৱহাৰ কৰা
নিষেধ।

6

স্থলৰ কোনো জীৱ-জন্তু হত্যা কৰা বা চিকাৰ কৰা
নিষেধ।

7

নিজৰ কাৰণে হওক বা বেলেগৰ কাৰণে বিবাহৰ
প্ৰস্তাৱ দিয়া নিষেধ।

8

নিকাহৰ বৈঠক কৰাও নিষেধ।

9

স্ত্ৰীক চুমা খোৱা বা কামনাৰ সৈতে স্পৰ্শ কৰা
নিষেধ।

10

যৌন মিলন কৰা নিষেধ।

পঞ্চমঃ তারাফৰ পদ্ধতি

1

মুহরিম ব্যক্তিয়ে যেতিয়া মছজিদে হারামত প্ররেশ করিব, তেতিয়া তেঁ সোঁ ভবি প্রথমে প্ররেশ করোরাটো ছুন্নত। লগতে মছজিদত প্ররেশৰ দুআ পাঠ করিব। এই ক্ষেত্রত সঠিক সূত্রত বর্ণিত দুআটো হৈছে এইদৰে কোৱা: **আল্লা-হুম্মাফতাহলী আবৱাবা বাহমাতিক।** এই দুআটো যিকোনো মছজিদত প্ররেশ কৰাৰ সময়তে পঢ়িব লাগে। এইটো কেৱল মছজিদে হারামৰ সৈতে নিৰ্দিষ্ট নহয়।

2

তারাফ আৰম্ভ কৰাৰ সময়ত এহৰামৰ চাদৰটো ইজতিবা কৰি ল'ব। ইজতিবা হৈছেঃ চাদৰখনৰ মাজভাগ সোঁ হাতৰ কাষলতিৰ তলেৰে পাৰ কৰি চাদৰৰ দুয়ো মূৰ বাওঁ কান্ধৰ ওপৰত বাখিব। তারাফ শেষ কৰাৰ পিছত চাদৰখন আকো পূৰ্বাৱস্থালৈ ঘূৰাই আনিব, যিদৰে তারাফৰ পূৰ্বে আছিল। কাৰণ কেৱল তারাফৰ সময়তহে ইজতিবা কৰিব লাগে।

3

ইয়াৰ পিছত হাজাৰে আছৱাদ চুমা খাবলৈ আগুৱাই যাব, যদি চুমা খোৱাৰ সুযোগ নাথাকে তেন্তে হাতেৰে স্পৰ্শ কৰিব আৰু হাতত চুমা খাব, যদি হাতেৰেও স্পৰ্শ কৰা সন্তুষ্টি নহয় তেন্তে বেলেগ কোনো বন্তৰে স্পৰ্শ কৰিব, যেনে- লাখুটি আদিৰে আৰু স্পৰ্শ কৰাৰ পিছত সেইটোক চুমা খাব। যদি এইটোও সন্তুষ্টি নহয় তেন্তে হাজাৰে আছৱাদৰ ফালে মুখ কৰি থিয় হৈ হাতেৰে ইংগিত কৰিব, কিন্তু এই অৱস্থাত হাতত চুমা নাখাব। উত্তম এইটোৱে যে, ভিৰ কৰা উচিত নহয়। মানুহক কষ্ট দিয়াও উচিত নহয় আৰু নিজেও কষ্টত পৰা ঠিক নহয়।

4

হাজাৰে আছৱাদ স্পৰ্শ কৰাৰ সময়ত বা ইংগিত কৰাৰ সময়ত (**بِكَلْلَه**) আল্লাহৰ আকবাৰ বুলি ক'ব লাগে।

5

ইয়াৰ পিছত কাৰা ঘৰক বাঁওফালে বাখি সোঁ দিশত
তাৱাফ আৰম্ভ কৰিব, ৰুকনে যামানী পোৱাৰ পিছত,
ৰুকনে যামানীক চুমা নোখোৱাকৈ স্পৰ্শ কৰিব, যদি স্পৰ্শ
কৰা সম্ভৱ নহয় তেন্তে ভিৰ নকৰিব আৰু ইংগিত কৰাৰো
প্ৰয়োজন নাই।

6

ৰুকনে যামানীৰ পৰা হাজৰে আছৱাদৰ মাজৰ ঠাইথিনিত
এই দুআ পাঠ কৰিবঃ

(رَبَّنَا آتَنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَقَاتَ عَذَابٍ
اللَّا يُرَى)

"বাৰবানা আ-তিনা ফিদুনিয়া হাছানাহ, অফিল
আ-খিৰাতি হাছানাহ, অকিনা আজাবান না-ৰ।"

অর্থঃ হে আমাৰ প্ৰতিপালক! আমাক পৃথিৱীত কল্যাণ
প্ৰদান কৰা আৰু আখিৰাততো কল্যাণ দান কৰা, লগতে
আমাক জাহানামৰ শাস্তিৰ পৰা ৰক্ষা কৰা।

7

যেতিয়াই হাজৰে আছৱাদৰ ওচৰলৈ আহিব তেতিয়াই
হাতেৰে ইংগিত কৰিব আৰু ক'বং (بِكَبِّلَّا) আল্লাহৰ
আকবাৰ।

8

তাৱাফৰ সময়ছোৱাত নিজৰ পছন্দ মতে যিকোনো
দুআ, জিকৰ-আজকাৰ আৰু কোৰআন পাঠ কৰিব
পাৰে।

9

প্রথম তিনি তারাফত বমল করা ছুন্মত। বমল হৈছে অকণমান খৰকৈ দৌৰি যোৱাৰ নিচিনাকৈ খোজকাটি যোৱা। বাকী চাৰি তারাফত বমলৰ প্ৰয়োজন নাই, সেইকেইটাত স্বাভাৱিকভাৱে খোজকাটি তারাফ কৰিব।

10

তারাফ সম্পন্ন কৰি মাকামে ইব্রাহীমৰ পিনে আগুৱাই যাব আৰু এই আয়াত পাঠ কৰিবঃ

(إِذْ دُعَا مِنْ مَقَامِ إِبْرَاهِيمَ فَصَلَّى)

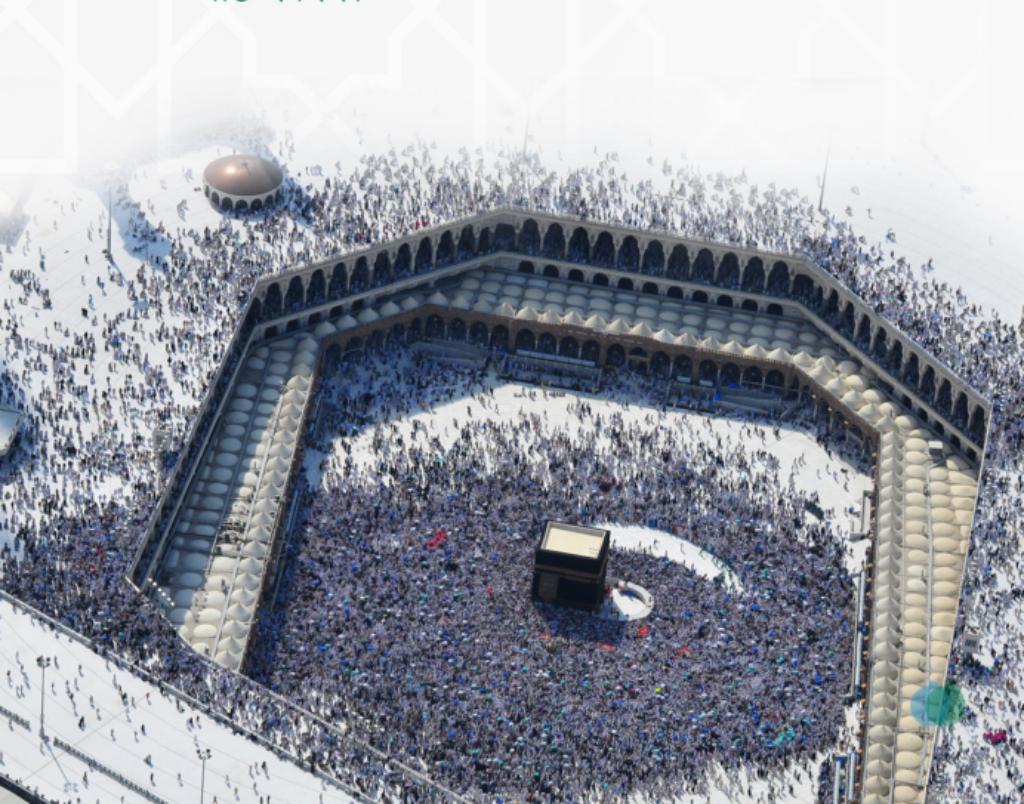
ইয়াৰ পিছত যদি সন্তুষ্ট হয় মাকামে ইব্রাহীমৰ পিছফালে দুই ৰাকাত নামাজ পঢ়িব। যদি ঠাই পোৱা নাথায় তেন্তে মছজিদৰ ঘিকোনো স্থানতে পঢ়িলেই হ'ল। প্রথম ৰাকাতত ছুৰা ফাতিহাৰ পিছত,

(فُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ)

পাঠ কৰিব, আৰু দ্বিতীয় ৰাকাতত ছুৰা ফাতিহাৰ পিছত

(فُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ)

পাঠ কৰিব।

ষষ্ঠঃ ছায়ী কৰাৰ পদ্ধতি

1

তারাফ আৰু দুই ৰাকাত নামাজ আদায় কৰাৰ
পিছত ছায়ী কৰাৰ স্থানলৈ যাব। চাফাৰ ওচৰলৈ গৈ
এই আয়াত পাঠ কৰিবঃ

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ

ইয়াৰ পিছত ক'বঃ

أَبْدَأْ بِمَا بَدَأَ اللَّهُ بِهِ

2

ইয়াৰ পিছত চাফাৰ ওপৰলৈ উঠিব, যাতে কা'বা
দেখা পোৱা যায়, অথবা কাবাৰ ফালে মুখ কৰি থিয়
হ'বঃ লগতে আলহাম্দুলিল্লাহ আৰু আল্লাহ
আকবাৰ কৈ এই দুআ তিনিবাৰ পাঠ কৰিবঃ
كَلَّا إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ كَلَّا شَرِيكَ لَهُ، كَلَّا إِلَّا
الْمُلْكُ وَلَهُ كَلَّا إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، كَلَّا إِلَّا
قَدِيرًا كَلَّا إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، كَلَّا إِلَّا
وَهْزَمَ الْأَخْذَابَ وَهْزَمَ
আৰু ইয়াৰ মাজত নিজৰ ইচ্ছা মতে দুআ কৰিব।

3

ইয়াৰ পিছত মাৰৱাৰ পিনে যাবলৈ চাফাৰ পৰা
খোজকাটি নামি আহিব। সেউজীয়া সংকেতত আহি
দৌৰি পাৰ হ'ব। দ্বিতীয় সেউজীয়া সংকেতত আহি
স্বাভাৱিকভাৱে খোজকাটি পাৰ হ'ব। নাৰীসকলে
দৌৰি পাৰ হোৱা উচিত নহয়।

4

মাৰৱাৰ উপস্থিত হৈ সেইবোৰ কৰিব, যিবোৰ
চাফাত উপস্থিত হৈ কৰিছিল। (চাওক ২নং
পেৰেগ্রাফ)

5

ইয়াৰ পিছত চাফাৰ পিনে যাবলৈ মাৰৱাৰ পৰা
খোজকাটি নামি আহিব। সেউজীয়া সংকেতত আহি
দৌৰি পাৰ হ'ব। দ্বিতীয় সেউজীয়া সংকেতত আহি
স্বাভাৱিকভাৱে খোজকাটি পাৰ হ'ব।

6

এইদৰে সাতবাৰ কৰিব। চাফাৰ পৰা মাৰৱালৈ যোৱাটো হৈছে এটা ছায়ী, আৰু মাৰৱাৰ পৰা চাফালৈ অহাটো হৈছে আন এটা ছায়ী।

7

ছায়ী কৰাৰ সময়ছোৱাত নিজৰ পচন্দ মতে যিকোনো দুআ, জিক্ৰ-আজকাৰ আৰু কোৰআন পাঠ কৰিব পাৰে।

সপ্তমঃ মূৰশ চুলি চুটি কৰা বা মুণ্ডন কৰা

1

ওমৰাহকাৰীয়ে তাৰাফ আৰু ছায়ী শেষ কৰাৰ পিছত পুৰুষসকলে মূৰৰ চুলি খুৰাই পেলাব লাগে অথবা চুলি চুটি কৰি ল'ব লাগে। ছুন্নত হৈছে মূৰৰ চুলি খুৰাই পেলোৱা অথবা সম্পূৰ্ণ মূৰৰ চুলি চুটি কৰা।

2

চুলি চুটি কৰাতকৈ মুণ্ডন কৰা উত্তম। কিন্তু হজ্জৰ সময় নিকটৱৰ্তী হ'লে, চুলি গজাৰ সম্ভাৱনা নাথাকিলে চুলি চুটি কৰাই লোৱাটোৱে উত্তম।

3

আনহাতে নাৰীসকলে এক আঙুলি পৰিমাণ চুলি চুটি কৰি ল'ব লাগে।

4

পক্ষান্তৰে হজ্জৰ এহৰাম পৰিধান কৰি থকা ব্যক্তি, ইফৰাদ হজ্জকাৰী হওক বা ক্ৰিবান হজ্জকাৰী, টৈদৰ দিনা জামাৰাহ আকাবাত শিলগুটি নিক্ষেপ কৰাৰ পিছতহে নিজৰ চুলি চুটি কৰিব পাৰিব।
এইখনি কৰাৰ পিছতেই ওমৰাহকাৰীৰ ওমৰাহ সম্পূৰ্ণ হৈ যাব। লগতে তামাত্তু হজ্জ পালনকাৰীৰ ওমৰাহ সম্পূৰ্ণ হ'ব।

হজ্জ পদ্ধতি

প্রথমঃ হজ্জৰ এহ্বাম পরিধান
কৰা।

1

হজ্জ করিবলৈ ইচ্ছুক ব্যক্তিৰ বাবে ছুন্নত হৈছে ইয়াওমুত তাৰিৱাহ বা জুলহিজ্জা মাহৰ আঠ তাৰিখে চাস্তৰ সময়ত এহৰাম পৰিধান কৰা। সেই ঠাইৰ পৰাই এহৰাম কৰিব যি ঠাইৰ পৰা তেওঁ হজ্জ কৰিব বিচাৰে, মক্কাতেই হওক বা নিৰ্ধাৰিত মীকাতৰ ভিতৰৰ যি ঠায়ে হওক। আনহাতে যদি তেওঁ মীকাতৰ বাহিৰত থাকে তেন্তে তেওঁ যি মীকাতৰে আহিব সেই মীকাততে এহৰাম কৰিব।

2

হজ্জৰ এহৰামৰ সময়ত তেওঁ সেইবোৰে কৰিব লাগিব যিবোৰ ওমৰাব এহৰামৰ সময়ত কৰা হয়। যেনে- গোছল কৰা, সুগন্ধি ব্যৱহাৰ কৰা আৰু নামাজ পড়া। ইয়াৰ পিছত হজ্জৰ এহৰামৰ নিয়্যত কৰিব আৰু তালবিয়া পাঠ কৰিব। হজ্জৰ তালবিয়া ওমৰাব তালবিয়াৰ দৰেই, কেৱল

(لبيك عمرة)

ৰ সলনি

(لبيك حجا)

বুলি ক'ব।

3

যদি কোনো ব্যক্তিয়ে এই আশংকা কৰে যে, তেওঁ হজ্জ বা ওমৰাহ পালনত বাধাগ্ৰস্থ হোৱাৰ সন্তাৱনা আছে, তেন্তে তেওঁ এহৰাম পৰিধান কৰাৰ সময়ত চৰ্ত সাপেক্ষে এহৰাম পৰিধান কৰিব আৰু এইদৰে ক'ব: "....., অ ইন হাবাছনী হাবিছ, ফামাহলী হাইছ হাবাছতনী।" এই চৰ্ত অনুযায়ী এহৰাম পৰিধান কৰাৰ পিছত তেওঁ যদি কোনো বাধাৰ সন্মুখীন হয় তেন্তে সেই ঠাইতে তেওঁ এহৰাম খুলিব পাৰিব, ইয়াৰ ফলত তেওঁৰ কোনো অসুবিধা নহয়।

4

ইয়াৰ পিছত বেছি বেছি তালবিয়া পাঠ কৰিব: "লাৰোইকা আল্লা-হুম্মা লাৰোইক; লাৰোইকা লা শ্বাৰিকা লাকা লাৰোইক; ইন্নাল হামদা অন-নিমাতা, লাকা অল-মুক্ক, লা শ্বাৰিকা লাক।"

পুৰুষসকলে উচ্চস্থৰে তালবিয়া পাঠ কৰিব, এইদৰে পৰপুৰুষ নাথাকিলে নাৰীসকলে সশব্দে তালবিয়া পাঠ কৰিব। এহৰাম পৰিধান কৰা ব্যক্তিয়ে বেছি বেছি তালবিয়া পাঠ কৰিব লাগে, বিশেষকৈ সময় আৰু অৱস্থা পৰিবৰ্তনৰ সময়ত, যেনে- ওখ ঠাই আৰোহণ কৰাৰ সময়ত, ওপৰৰ পৰা তললৈ নমাৰ সময়ত, দিনে-ৰাতি সকলো সময়তে।

5

হজ পালনকারী ব্যক্তিয়ে এহরাম সময়ৰ পৰা আৰন্ত
কৰি ঈদৰ দিনা জামাৰাহ আক্ষাবাত শিলগুটি নিক্ষেপ
কৰা পৰ্যন্ত তালবিয়া পাঠ কৰাটো চৰীয়তসন্মত।

6

এহরাম অৱস্থাত মুহূৰিম ব্যক্তিয়ে সেই সকলোবোৰ কাম
বৰ্জন কৰিব লাগে, যিবোৰ এহরাম পৰিধান কৰা অৱস্থাত
কৰা নিষিদ্ধ, যেতিয়ালৈকে তেওঁ হলাল নহ'ব।

দ্বিতীয়ঃ মিনাত ৰাতি অতিবাহিত
কৰা।

ইয়াৰ পিছত তেওঁৰ বাবে ছুন্নত হৈছে অষ্টম জুলহিজ্জাৰ দিনাই মিনালৈ গুচি যোৱা আৰু তাতগৈ জোহৰ, আচৰ, মাগবিব, ঈশ্বা আৰু ফজৰ চালাত কচৰ আদায় কৰা। কিন্তু জমা নকৰিব। কিয়নো নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অচাল্লামে মিনাত কচৰ কৰিছিল কিন্তু জমা কৰা নাছিল।

তৃতীয়ঃ আবাফাত অরস্থান কৰা আৰু
মুজদালিফাত ৰাতি ঘাপন কৰা।

1

৯ জুলাইজার দিনা সূর্য উদয় হোৱাৰ পিছত তেওঁ মিনাৰ পৰা আৰাফালৈ ৰাবানা হ'ব। যদি সন্তৱ হয় তেনেহ'লে নামিৰাতগৈ জোহৰ পৰ্যন্ত অৱস্থান কৰিব। যদি সন্তৱ নহয় তেন্তে কোনো অসুবিধা নাই, কিয়নো নামিৰাত অৱস্থান কৰাটো হৈছে চুম্বত।

2

সূর্য ঢাল খোৱাৰ পিছত (অর্থাৎ জোহৰৰ সময় হোৱাৰ পিছত) জোহৰ আৰু আচৰ দুই দুই ৰাকাতকৈ জমা তাকদীম কৰিব। **নবী চাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে এইদৰে কৰিছিল।**

3

নামাজৰ পিছত বেছি বেছি জিকৰ-আজকাৰ কৰিব আৰু আল্লাহৰ ওচৰত অনুনয়-বিনয় প্ৰকাশ কৰি দুআ কৰিব। আনকি কিবলামুখী হৈ দুঘো হাত উত্তোলন কৰি নিজৰ ইচ্ছামতে যি যি দুআ কৰিবলগীয়া আছে কৰিব পাৰে।

4

নবী চাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে এই মহাগুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান আৰাফাত অৱস্থান কৰি এই দুআটো বেছি বেছি পাঠ কৰিছিলঃ "লা ইলা-হা ইল্লাহ-ৰ অহদাহু লা শারীকা লাহু, লাহুল মুল্কু অলাহুল হাম্দু অহুৱা আলা কুলি শ্বাইয়িন কাদীৰ।" (অর্থঃ আল্লাহৰ বাহিৰে আন কোনো সত্য উপাস্য নাই। তেওঁ একক, তেওঁৰ কোনো অংশীদাৰ নাই। ৰাজত্ব তেওঁৰেই আৰু প্ৰশংসাও কেৱল তেওঁৰেই। তেওঁ সকলো ক্ষেত্ৰতে ক্ষমতাৱান।)

5

যদি তেওঁ ক্লান্তি অনুভৱ কৰে আৰু তেওঁৰ লগৰবোৰ সৈতে কিছু উপকাৰী আলোচনা কৰিব বিচাৰে অথবা কোনো কিতাপ পঢ়িব বিচাৰে, বিশেষকৈ আল্লাহৰ দয়া আৰু মহা অনুগ্ৰহ সম্পৰ্কীয়, যাতে সেই দিৱসটোত তেওঁৰ আশা-আকাংখা অধিক শক্তিশালী হয়, তেন্তে এইটো এটা ভাল পদক্ষেপ। **কিন্তু ইয়াৰ পিছত তেওঁ পুনৰ আল্লাহৰ ওচৰত দুআ আৰু মিনতি কৰিব, বিশেষকৈ দিনৰ শেষ ভাগত যাতে বেছি বেছি দুআ কৰে, কাৰণ সৰ্বেন্মত দুআ হৈছে আৰাফা দিৱসৰ দুআ।**

- 6** آوارافاৰ দিনা সূৰ্য্য অস্ত ঘোৱাৰ পিছত তেওঁ মুজদালিফাৰ পিনে গুচি ঘাব।
- 7** মুজদালিফাত উপস্থিত হোৱাৰ পিছত, তেওঁ মাগৰিব আৰু ঈশ্বা জমা পঢ়িব, মাগৰিব তিনি ৰাকাত পঢ়িব আৰু ঈশ্বা দুই ৰাকাত পঢ়িব।
- 8** যদি তেওঁৰ আশংকা হয় যে, তেওঁ মাজৰাতিৰ আগতে মুজদালিফাত গৈ উপস্থিত হ'ব নোৱাৰিব, তেন্তে তেওঁ মুজদালিফাত উপস্থিত হোৱাৰ আগতে নামাজ পঢ়ি ল'ব লাগিব। কিয়নো মাজৰাতিৰ পিছলৈকে নামাজ বিলম্ব কৰাটো বৈধ নহয়।
- 9** তেওঁ মুজদালিফাতে ৰাতি ঘাপন কৰিব। ফজৰ স্পষ্ট হোৱাৰ পিছত লগে লগে আজান আৰু ইকামতসহ নামাজ আদায় কৰিব।
- 10** ইয়াৰ পিছত তেওঁ মাশ্বআৰুল হাৰাম (মুজদালিফাৰ এটা নির্দিষ্ট স্থান)ৰ ফালে ঘাব। তাত গৈ আল্লাহৰ একত্ব ঘোষণা কৰিব, আৰু তাকবীৰ (আল্লাহু আকবাৰ) পাঠ কৰিব, লগতে নিজৰ পছন্দমতে দুআ কৰিব, যেতিয়ালৈকে সূৰ্য্যৰ কিৰণ স্পষ্টভাৱে ফুটি নুঠে। আনহাতে যদি মাশ্বআৰুল হাৰামত ঘোৱাৰ সুযোগ নাথাকে তেন্তে যি স্থানত আছে সেই ঠাইৰ পৰাই দুআ কৰিব। কাৰণ নবী চাল্লাল্লাহু আলাইহি অছাল্লামে কৈছেঃ মই ইয়াত অৱস্থান কৰিছোঁ আৰু গোটেই মুজদালিফাই হৈছে অৱস্থানৰ ঠাই। জিক্ৰ-আজকাৰ আৰু দুআৰ সময়ত কিবলাৰ ফালে মুখ কৰি দুয়ো হাত উত্তোলন কৰিব লাগে।

চতুর্থঃ ঈদৰ দিনা কৰিবলগীয়া আমলসমূহঃ

- 1** **প্ৰভাতৰ কিৰণ স্পষ্ট হোৱাৰ লগে সূৰ্য উঠাৰ** আগতেই মুজদালিফাৰ পৰা মিনালৈ যাত্ৰা কৰিব আৰু মুহাচ্ছাৰ উপত্যকা পাৰ হোৱাৰ সময়ত দ্রুতগতিত পাৰ হ'ব।
- 2** **মিনাত উপস্থিত হৈ** মক্কাৰ ফালে থকা শেষৰ জামাৰাতত যিটোক জামাৰাতুল আকাবা বুলি কোৱা হয়, শিলগুটি নিক্ষেপ কৰিব। সাতটা সৰু শিলগুটি এটাৰ পিছত এটাকৈ নিক্ষেপ কৰিব, প্রতিটো শিলগুটিৰ আকাৰ হ'ব লাগিব খেজুৰৰ গুটিৰ সমান। লগতে প্রতিটো শিলগুটি নিক্ষেপৰ সময়ত "আল্লাহু আকবাৰ" ক'ব।
- 3** **ইয়াৰ পিছত যদি** সন্তুৰ হয় হাদী কুৰবানী কৰিব।
- 4** **ইয়াৰ পিছত পুৰুষসকলে** মূৰ খুৰাব নাইবা চুলি চুটি কৰি ল'ব, কিন্তু মূৰ খুৰাই লোৱাটোৱে উত্তম। আনহাতে নাৰীসকলৰ বাবে অকণমান চুলি চুটি কৰি লোৱাটোৱে চৰীয়তসন্নত, মূৰ খুৰাব নালাগে।
- 5** **জামাৰাতত শিলগুটি নিক্ষেপ** কৰা আৰু মূৰ খুৰাই লোৱা বা চুলি চুটি কৰাৰ পিছত মুহৰিম ব্যক্তি প্ৰাথমিকভাৱে হালাল হৈ যায়। এই অৱস্থাত তেওঁৰ বাবে স্ত্ৰী সহবাসৰ বাহিৰে বাকী সকলো কাম বৈধ হৈ যায়।
- 6** **ইয়াৰ পিছত মক্কালৈ** যাব আৰু তাৱাফে ইফাজা কৰিব। **ইয়াৰ পিছত হজ্জৰ ছায়ী** কৰিব, যদি তেওঁ হজ্জে তামাত্তু কৰিছে। অথবা তেওঁ যদি হজ্জে ইফৰাদ বা কিৰান হজ্জকাৰী হয় আৰু তাৱাফে কুদুমৰ পিছত হজ্জৰ ছায়ী কৰা নাই তেন্তে তেওঁ সেই ছায়ী কৰিব। তেওঁ এই ছায়ী ৰাতিলৈকে বা পিছদিনালৈকে পলম কৰিব পাৰে। এই সময়ছোৱাত যেতিয়া সুবিধা হয় তেতিয়া কৰিব।

পঞ্চমঃ তাষ্ঠৰীকৰ দিনবোৰৰ
আমল।

1 জামাৰাতত শিলগুটি নিক্ষেপ, মূৰ খুৰোৱা, তাৰাফ আৰু ছায়ী সম্পন্ন কৰাৰ পিছত মুহৰিম ব্যক্তি এহৰামৰ পৰা সম্পূৰ্ণৰূপে হালাল হৈ যায়, আৰু তেওঁৰ বাবে সকলো হালাল হৈ যায়, আনকি স্ত্ৰী সহবাসো হালাল হৈ পৰে।

2 ইয়াৰ পিছত মিনালৈ উভতি গৈ ১১ আৰু ১২ তাৰিখৰ বাতি অতিবাহিত কৰিব আৰু যদি পলমকৈ উভতি আহে তেন্তে ১৩ তাৰিখৰ বাতিও তাতেই থাকিব।

3 সূৰ্য্য ঢাল খোৱাৰ পিছত তিনিটা জামাৰাতত শিলগুটি নিক্ষেপ কৰিব।

4 এতেকে ১১ তাৰিখে প্ৰথম জামাৰাতত অৰ্থাৎ যিটো মক্কাৰ পৰা আটাইতকৈ দূৰত আৰু মাছজিদুল খাইফৰ ওচৰত সাতটা শিলগুটি এটাৰ পিছত এটাকৈ নিক্ষেপ কৰিব। প্ৰতিটো শিলগুটি নিক্ষেপৰ সময়ত আল্লাহু আকবাৰ বুলি ক'ব। ইয়াৰ পিছত অকণমান আগুৱাই গৈ নিজৰ ইচ্ছামতে দীৰ্ঘ সময় দুআ কৰিব, কিন্তু যদি দীৰ্ঘ সময় থিয় হৈ থকা সন্তোষ নহয় তেন্তে সংক্ষিপ্তভাৱে দুআ কৰি ল'ব, যাতে চুমত আদায় হয়।

5 ইয়াৰ পিছত মধ্য জামাৰাতত শিলগুটি নিক্ষেপ কৰিব আৰু ইয়াৰ পিছত দুআ কৰিব।

6 ইয়াৰ পিছত জামাৰাতুল আকাবাতো সাতটা শিলগুটি নিক্ষেপ কৰিব, কিন্তু ইয়াৰ পিছত দুআ নকৰি পোনে পোনে গুচি আহিব।

7

ইয়াৰ পিছত ১২ তাৰিখেও ১১ তাৰিখৰ নিচনাকৈ তিনিওটা জামাৰাতত শিলগুটি নিক্ষেপ কৰিব। শিলগুটি নিক্ষেপ কৰা সম্পন্ন হোৱা পিছত তেওঁ ইচ্ছা কৰিলে এতিয়া মিনা এৰি গুটি যাব পাৰে।

8

আনহাতে ইচ্ছা কৰিলে থাকিও যাব পাৰে। যদি থাকি যায় তেন্তে ১৩ তাৰিখে সূৰ্য ঢাল খোৱাৰ পিছত তিনিওটা জামাৰাতত আগৰ দৰে শিলগুটি নিক্ষেপ কৰিব। ১৩ তাৰিখলৈকে থাকি অহাটোৱে উত্তম।

9

জানি থোৱা উচিত যে, ১৩ তাৰিখলৈকে থকাটো অনিবার্য নহয়, কিন্তু যদি কোনো হাজীয়ে ১২ তাৰিখৰ সূৰ্য অস্ত যোৱা পৰ্যন্ত মিনাত অৱস্থান কৰে, তেন্তে তেওঁৰ ওপৰত ১৩ তাৰিখে সূৰ্য ঢাল খোৱাৰ পিছত তিনিওটা জামাৰাতত শিলগুটি নিক্ষেপ কৰা অনিবার্য হৈ পৰে।

10

কিন্তু যদি কোনোবাই অনিচ্ছাকৃতভাৱে ১২ তাৰিখে সূৰ্যন্ত পৰ্যন্ত মিনাত থাকে, উদাহৰণস্বৰূপে- তেওঁ আগতেই ৰাত্তো দিছে তথা গাড়ীত আৰোহণ কৰিছে কিন্তু যানজঁ্টৰ কাৰণে পলম হৈছে, তেনেহ'লে তেওঁৰ বাবে ১৩ তাৰিখলৈকে থকাটো আৱশ্যক নহয়। কাৰণ তেওঁ ইচ্ছাকৃতভাৱে পলম কৰা নাছিল।

সপ্তমঃ বিদায়ী তারাফ।

1

যদি তেওঁ মক্কার পৰা নিজ দেশলৈ প্ৰস্থান কৰিব
বিচাৰে, তেন্তে তেওঁ বিদায়ী তাৱাফ নকৰাকৈ মক্কা
ত্যাগ কৰিব নোৱাৰিব।

2

কিন্তু মাহেকীয়া অৱস্থাত থকা নাৰী আৰু প্ৰসূতি
নাৰীৰ বাহিৰে, কিয়নো তেওঁলোকৰ ওপৰত বিদায়ী
তাৱাফ আৱশ্যক নহয়। আনকি মছজিদুল হাবামৰ
দুৱাৰডলিত থিয় হৈ বিদায় জনোৱাও উচিত নহয়।
কাৰণ নবী চাল্লালাহু আলাইহি অছাল্লামৰ পৰা ইয়াৰ
কোনো প্ৰমাণ পোৱা নাযায়।

3

মক্কার পৰা প্ৰস্থান কৰা বিষয়টো চূড়ান্ত হোৱাৰ
পিছত কাৰা ঘৰৰ শেষ আমল হ'ব লাগে বিদায়ী
তাৱাফ।

4

বিদায়ী তাৱাফৰ পিছত কাৰোবাৰ বাবে অপেক্ষা কৰা,
বয়বস্তু তথা বেডিং পত্ৰ বেডি কৰা, কিবাকিবি ক্ৰয়
কৰাত কোনো অসুবিধা নাই। ইয়াৰ ফলত পুনৰ বিদায়ী
তাৱাফ কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই। কিন্তু যদি ছফৰ বাতিল
হয় তেন্তে বিষয়টো সুকীয়া। উদাহৰণস্বৰূপে- যদি
কোনোবাই পুৱাৰ ভাগত ওলাই যাব বুলি বিদায়ী তাৱাফ
কৰিছে কিন্তু ছফৰ বাতিল হোৱাৰ ফলত সন্ধিয়া যাব,
তেন্তে পুনৰ তাৱাফ কৰিব লাগিব। যাতে বিদায়ী তাৱাফ
কাৰা ঘৰৰ শেষ আমল হয়।

تعرف على الإسلام بأكثر من 100 لغة

موسوعة الأحاديث التبريرية
HadeethEnc.com

ترجمات متقدمة للأحاديث
النبوية وشرحوها بأكثر من
(60) لغة

بيان الإسلام
byenah.com

مواد متنقة للتعريف
 بالإسلام وتعليمه بأكثر
 من (120) لغة

موسوعة القرآن الكريم
QuranEnc.com

ترجمات متقدمة لمعاني
القرآن الكريم بأكثر من
(75) لغة

موسوعات وخدمات إسلامية باللغات
s.islamenc.com

للعزيز
من المواقع الإسلامية
بلغات العالم

مكتبة العلوم الإسلامية للحجاج
islamcontent.com

مواد إسلامية متنوعة
و شاملة بأكثر من (125)
لغة

ضيوف الرحمن
hajjumr.h.com

مواد متنقة للحجاج
والمعتمرين والزوار
بلغات العالم

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

ضيوف الرحمن
hajjumr.h.com